

Fővárosi Ítéletábra

16.Gf.40.419/2021/7-II.

A Fővárosi Ítéletábra az 1000. sz. Ügyvédi Iroda (felperesi képviselő cím1; ügyintéző: dr. Dantesz Péter ügyvéd) által képviselt felperes neve (felperes cím2) felperesnek a Gadó Gábor Ügyvédi Iroda (alperesi képviselő cím3, ügyintéző: dr. Gadó Gábor ügyvéd) által képviselt I. rendű alperes neve (I.r. alperes cím4) I. rendű és az II. rendű alperes neve (II. r. alperes cím5) II. rendű alperesek ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránti perében a Fővárosi Törvényszék 2021. október 27-én kelt 36.G.41.679/2021/5. számú ítéletével szemben a felperes által benyújtott fellebbezés folytán – nyilvános tárgyaláson – meghozta a következő

ítéletet:

A Fővárosi Ítéletábra az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alpereseknek mint együttes jogosultaknak 28.000 (huszonnyolcezer) forint + áfa összegű másodfokú perköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

[1] Az elsőfokon eljáró Fővárosi Törvényszék (a továbbiakban: elsőfokú bíróság) által megállapított tényállás szerint a felperes (az alperesekhez benyújtott hitelkérelméhez kapcsolódóan) 2007. június 21-én aláírta a „Kockázatteltáró nyilatkozat devizában nyilvántartott lakás- és jelzálog típusú hitelekhez kapcsolódóan” elnevezésű nyilatkozatot. A nyilatkozat szerint a felperes tudomásul veszi, hogy az II. rendű alperes neve az általa forintban igényelt, de devizában nyilvántartott lakás- és jelzálog típusú kölcsön összegét forintban folyósítja. A folyósított összeg a folyósítás napján érvényes, az II. rendű alperes neve által alkalmazott deviza vételi árfolyamon kerül kiszámításra. A kölcsön törlesztése forintban történik. Az egyes törlesztőrészletek forint összege az II. rendű alperes neve által alkalmazott, az esedékesség napját megelőző napon érvényes deviza eladási árfolyam alapján került meghatározásra. A nyilatkozat szerint a felperes tudomással bír arról, hogy a kölcsönszerződésben rögzített deviza árfolyama napról napra változik (euró esetében meghatározott + –15%-os sávban, svájci frank esetében pedig bármilyen irányban és

bármilyen mértékben), ezért az esedékesség napján megfizetendő törlesztőrészlet forint összege előre nem megállapítható. Amennyiben a folyósítás napján érvényes árfolyamhoz képest a forint árfolyama gyengül, a devizában megállapított törlesztőrészletek forintban megfizetendő ellenértéke akár jelentős mértékben is emelkedhet. Tudomásul veszi, hogy az igényelt kölcsön törlesztéséül szolgáló lakossági folyószámlán – a kölcsönszerződésben szereplő devizanem állandó változására figyelemmel – olyan forint összeget kell biztosítania, amelyből az II. rendű alperes neve az esedékesség időpontjában le tudja vonni az aktuális törlesztőrészlet összegét.

A felperes kijelentette, hogy a kölcsön folyósítását úgy kéri, hogy az árfolyamváltozásokból eredő kockázat jellegét megértette, a felmerülő kockázatot viseli. Kijelentette továbbá, hogy az II. rendű alperes neve-vel szemben az általa alkalmazott deviza vételi és eladási árfolyamok változásának kockázatából eredően igényt nem érvényesít.

[2] A felperes mint adós és az I. rendű alperes mint hitelező és zálogjogosult, valamint II. rendű alperes mint hitelező 2007. július 11. napján ügyszám1 ügyletazonosító számon, Közjegyző neve közjegyző által ügyszám2 számon közjegyzői okiratba foglaltan ingatlan jelzálogjoggal biztosított, devizában nyilvántartott lakáshitel kölcsönszerződést kötöttek.

A kölcsönszerződés I. pontja szerint a hitelezők svájci frankban nyilvántartott lakáshitelt nyújtanak az adós részére ingatlanon alapított jelzálogjog fedezet mellett. Az adós tudomásul veszi, hogy a szerződés alapján nyújtott kölcsön, annak ügyleti kamata és kezelési költsége, valamint a késedelmi kamat és az egyéb költségek a folyósítást követően devizában kerül megállapításra. A hitelezők a bank által alkalmazott deviza vételi és eladási árfolyamot a bankfiókokban teszik közzé. Az adós kötelezi magát a kölcsön és annak szerződés szerinti járulékaik megfizetésére. Az I.2.) pont értelmében a kölcsön összege 3.654.822 forint. A kölcsön összegének devizában való megállapítása a folyósítás napján érvényes, a bank által alkalmazott deviza vételi árfolyamon történik, melyről az adóst a hitelezők a folyósítási értesítő megküldésével tájékoztatják. Az I.3.) pont alapján a hitelezők a kölcsönt forintban folyósítják. A hitelezők a kölcsön deviza összegét a folyósítás napján érvényes, a bank által alkalmazott deviza vételi árfolyamon állapítják meg. A szerződés II. pontja szerint az induló teljes hiteldíj mutató (THM) évi 6,50 %. A kölcsön ügyleti kamata a II.1.) pont értelmében évi 3,95 %, a kezelési költség a II.2.) pont szerint évi 2,04 %. A kezelési költséget az adós a folyósítás napjától köteles a hitelezők részére megfizetni. A III. pont értelmében az adós kötelezi magát, hogy a devizában nyilvántartott kölcsön – az esetleges árfolyamváltozások figyelembevételével megállapított – forint ellenértékének megfelelő összeget kölcsön jogcímén, valamint annak járulékait (ügyleti kamat, kezelési költség) továbbá a késedelmi kamatot jelen közjegyzői okirat szerint, az esedékességgel megfizeti a hitelezőknek. A III.1.) pont alapján a kölcsön futamideje 20 év. A kölcsön lejáratára 2027. július 31. napja. A III.2.) pont szerint a törlesztőrészletek száma 240. A hitelezők az adós részére a tőketörlesztésre a futamidő első 53 hónapjára haladékokat, azaz türelmi időt biztosítanak. A türelmi idő alatt az adós csak hiteldíjat (kamatt, kezelési költség) köteles megfizetni, annak leteltét követően, a hátralévő futamidő alatt egyenletes törlesztéssel kell teljesíteni. Az egyes törlesztőrészletek fizetendő forint összegét a bank az általa alkalmazott, az esedékesség napját megelőző napon érvényes deviza eladási árfolyam alapján határozza meg.

A V.4.) pont értelmében az adós, zálogkötelezett jelen szerződés aláírásával tudomásul veszi, hogy a forint/deviza árfolyam piaci mozgásából adódóan felmerül a veszteség kockázata. Az adós, zálogkötelezett kijelenti, hogy tudomása van arról, hogy a jelen szerződés futamideje alatt a folyósítás napján érvényes, a bank által alkalmazott forint/deviza árfolyamhoz képest a

forint árfolyamának gyengülése esetén a devizában megállapított törlesztőrészletek forintban megfizetendő ellenértéke akár jelentős mértékben is emelkedhet. Tudomásul veszi, hogy ezen kockázat vagyoni kihatásait teljes mértékben ő viseli. Az adós kijelenti, hogy az árfolyamkockázatból adódó veszteség lehetőségét gondos megfontolás tárgyává tette, és fizetőképességének megfelelően mérlegelte.

[3] A felperes módosított keresetében elsődlegesen annak megállapítását kérte, hogy a felek közötti kölcsönszerződés II.2. pontja, III. pontja, III.2. pontjának „esedékesség napját megelőző napon érvényes... árfolyamon” fordulata, III.3. pontjának „az esedékesség napját megelőző napon érvényes... árfolyamon kiszámított” fordulata és a V.4. pontjának második bekezdése érvénytelen. E kérelme alapjául az árfolyamkockázat viseléséről és a kezelési költség felszámításáról szóló rendelkezések tisztességtelenségére hivatkozott.

Az érvénytelenség jogkövetkezményeként a szerződés érvényessé nyilvánításával elsődlegesen az alperesek – 2019. július 4. napjára vetítetten – 1.131.041 forint (1.120.297 forint tőke és 10.744 forint kamat) túlfizetés megfizetésére kötelezését, másodlagosan, csak az árfolyamkockázat viseléséről szóló rendelkezések tisztességtelenségének megállapíthatósága esetére 487.666 forint megfizetésére kötelezését kérte.

Másodlagos keresetében annak megállapítását kérte, hogy a kölcsönszerződés a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: rHpt.) 213. § (1) bekezdésének a) és e) pontja alapján érvénytelen. Az érvénytelenség jogkövetkezményeként az érvénytelen szerződés érvényessé nyilvánítását kérte azzal, hogy az alperesek felé fennálló tartozása 1.453.430 forint, amelyet 100 havi, 10.235,42 forint egyenlő részletben köteles megfizetni.

A pertárgy értékét a keresetlevelében 3.654.822 forintban jelölte meg.

Az elsődleges keresete alátámasztására előadta, hogy a szerződés általa támadott rendelkezései tisztességtelenek, mert a szerződésből rá háruló árfolyamkockázat vonatkozásában megfelelő tájékoztatást nem kapott.

Álláspontja szerint a kölcsönszerződés pénzügyileg számára átláthatatlan volt, annak alapján nem mérhette fel a kötelezettségvállalása valós és tényleges jövőbeni gazdasági következményeit. A szerződés felépítése nem logikus, a legfontosabb, V.4. pontban foglalt kikötésnek a III. ponton belül kellett volna szerepelnie. Az EUB C-51/17. számú ítéletében foglaltakra hivatkozással állította, hogy az egyoldalú hiteldíj módosítására jogosultság, a türelmi idő és az árfolyamrész alkalmazása kumulatív hatásának eredményeként az egyértelműség és átláthatóság követelménye nem teljesült, a fizetési kötelezettsége akkor sem volt átlátható, ha az árfolyam egyébként változatlan. Valamennyi szerződéses rendelkezés együttes vizsgálata eredményeként az állapítható meg, hogy a fogyasztó nem láthatta előre a kötelezettsége mértékének alakulását és azokat a működési mechanizmusokat, amelyek a kötelezettsége mértékének megváltozását előidézik. Az árfolyamrész százalékos mértéke előtte nem volt ismert, nem volt ismert a fizetendő törlesztőrészlet összege és az sem, hogy a kamat és a kezelési költség a futamidő alatt miként változik.

E körben hivatkozott arra is, hogy a kezelési költség tisztességtelenül, devizában felszámított hiteldíj, amelynek ellenértékéért az alperesek nem nyújtottak szolgáltatást.

Álláspontja szerint a 18/1999. (II. 5.) Kormányrendelet 1. § (1) bekezdés a), b) és j) pontja értelmében tisztességtelen az a kikötés, amely szerint az alperesek állapíthatják meg a fennálló tartozás mértékét, az elszámolásra az alperesek kimutatása az irányadó.

Az alpereseknek – az EUB C-186/13. számú ítéletében foglaltaknak megfelelően – a szerződéskötést megelőzően át kellett volna adniuk valamennyi, rendelkezésükre álló információt, kockázatelemzést. Az alperesek a jövőbeni árfolyam megbecsülésére képesek voltak, mégsem tájékoztatták arról a közgazdasági törvényszerűségéből, hogy a deviza alapú kölcsön csak látszólagos előnnyel rendelkezik, az árfolyamveszteség a fennálló kamatkülönbözet miatt mindenképpen bekövetkezik. Az alperesek nem adtak megfelelő tájékoztatást a kamatlábak megemelkedésének törlesztőrészletekre gyakorolt hatásáról sem. A kapott tájékoztató tartalmaként hivatkozott az alperesek alkalmazottai, ügynökei által is kézhez vett jelzálog-típusú hitelek oktatási anyagára, amely a fogyasztók megtévesztésére alkalmas a kockázatokat illetően. A szerződéskötést megelőző tájékoztatás alkalmával elhangzott olyan adat, hogy az a várható árfolyammozgás nem több +/- 5 %-nál.

Hivatkozott az Európai Bizottság 1993. április 5-i iránymutatására, az abban kidolgozott tisztességtelenségi tesztre, amelynek a jelen szerződés nem felel meg.

A jelzálog-hitelintézetekről és a jelzáloglevélről szóló 1997. évi XXX. törvény 11. § (5) bekezdésére hivatkozással előadta, hogy az alperesek kötelesek voltak az árfolyamkockázatot származtatott (derivatív) ügylet megkötésével kiküszöbölni, amelyből következően az alperesek oldalán tényleges árfolyamkockázat nem merült fel, ennek viselésére mégis őt kötelezték.

Az érvénytelenség jogkövetkezménye körében előadta, hogy a tisztességtelen szerződési feltételek kiküszöbölésével az árfolyamkockázat 20 %-os mértékű viselésére lehet köteles.

A másodlagos kereseti kérelmében hivatkozott arra, hogy a kölcsönszerződés a rHpt. 213. § (1) bekezdésének a) pontjába ütközik, mivel nem tartalmazza a szerződés tárgyaként a kölcsön deviza összegét. Álláspontja szerint ezen adatot az utólagos, szerződés részét nem képező tájékoztatás nem pótolja. A kölcsönszerződés a rHpt. 213. § (1) bekezdés e) pontjába is ütközik, mivel a türelmi időszak utáni törlesztőrészletek összegét sem tünteti fel.

[4] Az alperesek ellenkérelmükben a kereset elutasítását és felperes perköltségeikben marasztalását kérték.

Álláspontjuk szerint a kölcsönszerződés V.4. pontjában foglaltak és a szerződést megelőzően a felperes által aláírt kockázatfeltáró nyilatkozat szövege által az árfolyamkockázattal összefüggő tájékoztatási kötelezettségüknek megfelelően eleget tettek. Az ezen, írásbeli tájékoztatón túl eltérő tartalmú, félrevezető szóbeli tájékoztatást a felperesnek nem adtak.

A tájékoztatásból kitűnik, hogy a kölcsönszerződésből eredő árfolyamkockázatot teljes egészében a felperes viseli, a változás iránya és mértéke előre nem meghatározható és a forint árfolyamának futamidő alatti gyengülése azzal a következménnyel jár, hogy a fizetendő törlesztőrészletek összege jelentős mértékben is emelkedhet. Mindennek nem mond ellent a felperes által hivatkozott oktatási anyag sem. Ezen túlmenő, makrogazdasági, pénzügyi elemzésen alapuló kockázatelemzésre nem voltak kötelesek.

Vitatták a szerződéses rendelkezések kumulatív hatásaként jelentkező tisztességtelenséget, azt, hogy a szerződés ne lenne átlátható és egyértelmű. A kezelési költség felszámítása jogszerű, az a teljes hiteldíj része, konkrét szolgáltatások ellenértéke. Állították, hogy a kezelési költség tisztességtelensége a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: rPtk.) 209. § (5) bekezdése alapján nem vizsgálható.

A szerződés alapján a forintban folyósított kölcsön devizában meghatározott összege és a törlesztőrészletek konkrét összege is kiszámítható.

A felperes elszámolásának megalapozottságát is vitássá tették, a megfelelő elszámolás alapja csakis az általuk készített felülvizsgált elszámolás lehet.

[5] Az elsőfokú bíróság a 2021. október 27-én kelt 36.G.41.679/2021/5. számú ítéletével a keresetet elutasította. Kötelezte a felperest az alpereseknek „egyetemlegesen” 232.410 forint perköltség megfizetésére.

A rPtk. 209. § (1) és (4) bekezdésének idézését követően megállapította, hogy a „Kockázatfeltáró nyilatkozat devizában nyilvántartott lakás- és jelzálog típusú hitelekhez kapcsolódóan” okirat és a szerződés V.4. pontja a rHpt. 203. § (6) és (7) bekezdésében meghatározott követelményeket teljesítik; ismertetik a felperest terhelő árfolyamkockázatot, valamint az árfolyamkockázat hatását a törlesztőrészletekre. Ezek alapján egy átlagosan figyelmes és körültekintő fogyasztó számára érthetőnek és világosnak kellett lennie annak a ténynek, hogy az árfolyam folyamatosan változhat, amely jelentős kockázatot hordoz, a forint leértékelődését és a törlesztőrészletek emelkedését eredményezheti, mégpedig korlátlanul.

A tájékoztatás nemcsak az érthetőség, hanem az átláthatóság kritériumának is maradéktalanul megfelel, a támadott kikötések tisztességtelenségét az EUB C-51/17. számú ítéletében kifejtett követelményekre tekintettel sem lehet megállapítani. A tájékoztatás kiterjedt a kedvezőtlen árfolyamváltozás gazdasági következményeire is. Az alpereseket nem terheli tájékoztatási kötelezettség a gazdasági folyamatokról, vagyis az árfolyamváltozás közgazdasági összefüggéseiről, kiváltó okáról, kezelhetőségéről és egyéb közgazdasági következményeiről, és az sem várható el az alperesektől, hogy prognosztizálják az árfolyam alakulását.

A felperes személyes meghallgatásakor elhangzottak és a felperes édesanyja, felperes nevére tanúvallomásában foglaltak sem rontják le a kölcsönszerződésben, valamint a kockázatfeltáró nyilatkozatban foglalt figyelmeztetést, attól eltérő tartalmú tájékoztatást nem igazolnak. Ennek megállapítása során figyelembe vette azt is, hogy a tanút nem lehet teljes mértékben elfogulatlannak tekinteni, mivel egyrészt felperes édesanyja, másrészt pedig a tanú is perben áll az OTP cégcsoport egyik tagjával felmondott hitelszerződés miatt.

Az árfolyamkockázatra vonatkozó rendelkezések tisztességtelenségét a szerződéses kikötések kumulatív hatására figyelemmel sem találta megállapíthatónak. A kölcsönszerződés árfolyamrészről rendelkező I.1., III.2. pontjai, a hiteldíj egyoldalú módosításának lehetőségét tartalmazó II.3. pontja és a türelmi időre vonatkozó III.2. pontja az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatást tartalmazó V.4. pontjától elkülönülnek, felismerhető, hogy ezek különböző fizetési kötelezettségekről rendelkeznek. Rögzítette, hogy az egyoldalú kamatemelési jog és árfolyamrész érvénytelensége csak akkor teszi a fogyasztó számára átláthatatlanná az őt terhelő fizetési kötelezettségeket, ha ezek a fizetési kötelezettségek egymással könnyen összekeverhetők.

A felperes által hivatkozott oktatási anyag önmagában nem alkalmas a kölcsönszerződésben, valamint a kockázatfeltáró nyilatkozatban foglalt figyelmen kívül hagyására, mivel nem igazolt, hogy az a felperessel a szerződés megkötése előtt ismertette lett. Ugyanakkor ezen oktatási anyag is előírja a figyelemfelhívást a kockázat viselésére.

A tájékoztatás megfelel az Európai Bíróság által megfogalmazott tisztességtelenségi tesztben foglalt követelményeknek is.

A jelzálog-hitelintézetéről és a jelzáloglevélről szóló 1997. évi XXX. törvény 14. § (5) bekezdése alapján nem találta megalapozottnak azt a felperesi feltételezést, hogy az alperesek valójában olyan kockázatot hárítottak át a felperesre, amely ténylegesen nem őket terheli.

Emiatt az alpereseknek ilyen körülményről értelemszerűen nem kellett tájékoztatniuk a felperest.

A kezelési költség áthárításának tisztességtelensége körében az EUB C-621/17. ítéletében foglaltakra figyelemmel nem találta megkövetelhetőnek azt, hogy az alperesek valamennyi szolgáltatást részletezzenek a szerződésben. A kölcsönszerződés II.2.) pontja az érthető és világos megfogalmazás követelményének eleget tesz. A kezelési költség mértéke sem tekinthető eltűzöttnek, és nem találta tisztességtelennek azt a körülményt sem, hogy a felek a kezelési költséget svájci frankban tartották nyilván. Az árfolyamváltozás felperesre telepítése nem tisztességtelen, ezért felperesnek rálátással kellett rendelkeznie arra, hogy milyen következményekkel járhat az, ha kezelési költség elszámolása is deviza alapon történik.

A tartozás egyoldalú megállapításának és a végrehajtható közjegyzői okiratba foglalás lehetősége sem tisztességtelen a Vht. 21. § (1) bekezdésében foglaltakra tekintettel.

Az elsőfokú bíróság a másodlagos keresetet szintén nem találta megalapozottnak.

A perköltség viseléséről 3.654.822 forint pertárgyérték figyelembevételével rendelkezett.

[6] Az ítélet ellen a felperes fellebbezett. Fellebbezésében az ítélet elsődleges keresete szerinti megváltoztatását és az alperesek perköltség megfizetésére kötelezését kérte.

Előadta, hogy a kölcsönszerződés az EUB C-51/17. számú ítéletének 4. pontja szerinti átláthatóság követelményét nem teljesíti, a fizetési kötelezettség alakulása, a megváltozásának működési mechanizmusa nem volt átlátható a számára. A kumulatív hatás körében az EUB C-51/17. számú ítélete 4. pontja szerint azt kell vizsgálni, hogy a kamat hányadra, a kezelési költségre, az árfolyamrésre és a tőketartozásra vonatkozó szerződéses rendelkezéseket együtt értékelve látható volt-e előre a fogyasztó fizetési kötelezettségének alakulása. Az elsőfokú bíróság álláspontja a rPtk. 209. § (2) bekezdésével és az EUB jogértelmezésével is ellentétes; a szerződéses rendelkezések kumulatív hatása nem csak akkor eredményezhet átláthatatlanságot, ha a fizetési kötelezettségre vonatkozó szabályozások egymással összetéveszthetők. A különböző rendelkezések által meghatározott fizetési kötelezettség összességében a fogyasztó számára áttekinthetlenséget eredményezett. Az árfolyamkockázatról nyújtott tájékoztatás megfelelőségének vizsgálatakor nem hagyhatók figyelmen kívül az egyéb, egyedileg meg nem tárgyalt fizetési kötelezettségre vonatkozó, így az egyoldalú hiteldíj emelését és a vételi és eladási árfolyam alkalmazását előíró, a fogyasztóra árfolyamváltozás nélkül is előre meg nem határozott és nem nyomon követhető fizetési kötelezettségeket hárító rendelkezések. Ezen kumulatív hatás értékelése során az árfolyamkockázatról nyújtott tájékoztatás megfelelősége irreleváns. Álláspontja szerint a világosság és érthetőség vizsgálata során az utóbb hatályba lépett 2014. évi XXXVIII., 2014. évi XL. és 2014. évi LXXVII. törvények rendelkezései figyelmen kívül maradnak. Hivatkozott a Kúria Gfv.VII.30.090/2020/9. számú végzésében és az EUB C-212/20. számú ügyben hozott ítéletében foglaltakra is. A szerződés sem az árfolyamrés százalékos mértékét, sem annak kiszámításának módját nem tartalmazza, így matematikailag kizárható, hogy a szerződés megkötésekor a fizetési kötelezettségének mértékét és a mérték megváltozásának működési mechanizmusát előre láthatta volna.

Álláspontja szerint a kölcsönszerződés a kárára jelentős egyenlőtlenséget okoz, amelyet az elsőfokú bíróság nem észlelt. Fenntartotta a jelzálog-hitelintézetekről és a jelzáloglevélről szóló 1997. évi XXX. törvény 14. § (5) bekezdésében foglaltakra hivatkozását, miszerint a hitelezőnek az árfolyamkockázat kiküszöbölésére vonatkozó kötelezettségéből következően nem áll fenn árfolyamkockázata, így annak fogyasztóra hárítása a felek közötti szerződéses egyensúlyt a jóhiszeműség és tisztesség sérelmével borítja fel a fogyasztó hátrányára.

Ugyancsak felborítja a kárára a jogok és kötelezettségek egyensúlyát a hitelező által egyoldalúan meghatározott, üzleti hasznát képező árfolyamrész és a kezelési költség áthárítása.

Az EUB C-776/19.-C-782/19. számú egyesített ügyekben hozott ítélete rendelkező részének 5. pontjából következően az árfolyamkockázatot áthárító rendelkezések a felek szerződéses jogaiban és kötelezettségeiben jelentős egyenlőtlenséget idézhetnek elő a fogyasztó kárára, amennyiben a szolgáltató nem számíthatott észszerűen arra, hogy a fogyasztó az egyedi megtárgyalást követően az ilyen szerződéses feltételből eredő aránytalan árfolyamkockázatot elfogadja. Állította, hogy az átlagosan tájékozott és észszerűen körütekintő fogyasztó kockázatvállalása mindenképpen a vagyoni és jövedelmi helyzetéhez igazodik, így korlátlan, vagyoni viszonyaira tekintet nélküli kockázatot nyilván nem vállalna.

A kezelési költséget előíró rendelkezést a rPtk. 209. § (2) bekezdése szerint, a szerződés I. és III.3) pontjaival együtt vizsgálva kitűnik, hogy a kezelési költség funkcióját elveszítve annak összege nem a tényleges készkiadásokhoz, hanem az aktuális forint/CHF keresztfolyamához igazodik. Az alpereseknek CHF-ben költsége nem merült fel, a kezelési költség valójában a bank árfolyamnyeresége. A deviza nyilvántartás következtében az eredetileg 2,04 %-ban meghatározott kezelési költséget az alperesek egyre nagyobb tőkeösszeg alapulvételével számíthatják fel, holott a szerződés megkötésével esetlegesen felmerült költségük változatlan.

Nem helytálló, az EUB C-620/20. számú határozatában és a C-776/19. és C-782/19. számú egyesített ügyekben hozott ítéletében foglaltakkal ellentétes az elsőfokú bíróság azon megállapítása, miszerint a tájékoztatási kötelezettség nem terjed ki a gazdasági folyamatokra, az árfolyamváltozás közgazdasági összefüggéseire és következményeire. A világosság és érthetőség megköveteli a gazdasági háttérrel nyújtott tájékoztatást, mivel az maga a pénzügyi mechanizmus konkrét működése. Ilyen tartalmú tájékoztatás nem történt, annak nem felel meg a pusztán az árfolyamváltozás törlesztőrészletekre gyakorolt hatásáról adott információ. Az alperesek által adott tájékoztatás nem felel meg a Jpe.I.60.015/2021/15. számú jogegységi panasz eljárásban meghozott határozatban foglaltaknak, amely szerint a tájékoztatásból ki kell tűnnie, hogy a fogyasztó fennmaradó tartozásának és a szerződés szerinti ütemezésben esedékessé váló fizetési kötelezettségének a mértéke is jelentős mértékben megemelkedhet.

Kifejtette, hogy az elsőfokú bíróság felperes nevére tanúvallomását megalapozatlanul hagyta figyelmen kívül. A tanú vallomása összhangban áll a csatolt oktatási anyaggal, és életszerűtlen is lenne, hogy az édesanyja ne tájékoztatná őt a tudomása szerinti kockázatokról. Az alperesek a tanú vallomásában, valamint az oktatási anyagban foglaltakat nem vonták kétségbe, azzal szemben ellenbizonyítást nem indítványoztak. A tanú vallomásából pedig egyértelműen kitűnik a korlátozott árfolyamváltozásról és ennek megfelelően korlátozott, 10-15 %-os törlesztőrészlet emelkedésben álló kockázatról adott tájékoztatás.

Tévedett az elsőfokú bíróság, amikor a pertárgy értékét 3.654.822 forintban határozta meg, figyelemmel arra, hogy a pontosított keresetében 1.120.297 forint tőke és annak kamatai megfizetésére kérte kötelezni az alpereseket, ekként a pertárgy értéke az utóbbi összeg. Hivatkozott a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: rPp.) 24. § (1) és (2) bekezdésében foglaltakra.

[7] Az alperesek fellebbezési ellenkérelmükben az ítélet helybenhagyását és a felperes perköltségükben marasztalását kérték.

Álláspontjuk szerint az elsőfokú bíróság a tényállást helytállóan állapította meg, és annak alapján indokoltan utasította el a keresetet.

Nem tévedett, amikor azt állapította meg, hogy felperes nevének nem tekinthető teljes mértékben érdektelennek, így a tanú vallomása nem bizonyítja azt, hogy a felperes az írásban rögzített tájékoztatáshoz képest eltérő, más tájékoztatásban részesült volna.

Az elsőfokú bíróság a Kúria következetes jogértelmezési gyakorlatának és az EUB eseti döntéseinek megfelelő értékelésével, helytállóan állapította meg, hogy az árfolyamkockázattal összefüggő, a szerződésben és a kockázatfeltáró nyilatkozatban foglalt tájékoztatás kielégíti a jogszabály és a joggyakorlat által megfogalmazott követelményeket, a támadott rendelkezések világosak és érthetők. Minden alapot nélkülöz a felperes azon állítása, hogy a korlátlan kockázatviselés feltétele az, hogy a felperes azt a szerződéses rendelkezés egyedi megtárgyalása esetén is elfogadta volna.

Előadták, hogy a felperes által hivatkozott tisztességtelenségi teszt a jelen esetben nem alkalmazható, mivel az árfolyamkockázati tájékoztatás tisztességtelensége csak akkor vizsgálható, ha a fogyasztó nem kapott világos, átlátható tájékoztatást.

Az árfolyamrésre és az egyoldalú módosításra vonatkozó rendelkezések a DH törvények alapján tisztességtelenségnek minősülnek, amely tisztességtelenség következménye a 2014. évi XL. törvény alapján a részleges érvénytelenség és az elszámolási kötelezettség volt, ezáltal a részleges érvénytelenség kiküszöbölődött. Az érvénytelenség kiküszöbölésére irányuló nemzeti szabályozás az EUB C-676/2021. számú határozata szerint nem ütközik a közösségi jogba.

Köztudomású, hogy a kezelési költség a tartozás nyilvántartásával felmerülő szolgáltatások ellenértéke. A deviza alapú szerződésnél nem kifogásolható a kezelési költség devizában nyilvántartása sem, figyelemmel arra, hogy a deviza kamat jóval alacsonyabb volt a forint kamat mértékénél.

[8] A felperes az alperesek fellebbezési ellenkérelmére tett észrevételében fenntartotta, hogy felperes nevének tanúvallomását bizonyítékként kell értékelni. A tanú nemmel válaszolt arra a kérdésre, hogy elfogult-e, tanúvallomását a hamis tanúzás törvényes következményeire történt figyelmeztetést követően tette. Az elsőfokú bíróság nem indokolta, hogy a tanú vallomása, mint bizonyíték milyen mértékben vagy milyen vonatkozásban nem vehető „teljes mértékben” figyelembe. Fenntartotta, hogy a tanúvallomás alkalmas arra, hogy lerontsa az írásban foglalt tájékoztatás tartalmát.

Megismételte a szerződéses jogok és kötelezettségek tekintetében fennálló egyenlőtlenségre és az egyedi megtárgyaltság esetén a kockázat áthárításának elfogadására, mint az egyenlőtlenség mércéjére vonatkozó előadását, és állította, hogy egyedi megtárgyaltság esetén az árfolyamkockázatot rá telepítő rendelkezéseket nem fogadta volna el.

A szerződés érvénytelensége elsősorban a szerződéses rendelkezések kumulatív hatásaként jelentkező átláthatatlanságból, másodlagosan a felek jogaiban és kötelezettségeiben meglévő egyensúly, jóhiszeműség és tisztességesség követelményét sértő megbotlásából, harmadlagosan az árfolyamkockázatról nyújtott tájékoztatás elégtelenségéből következik.

[9] A fellebbezés az alábbiak szerint megalapozatlan.

[10] Az elsőfokú bíróság a tényállást a jogvita eldöntéséhez szükséges mértékben feltárta, nem követett el olyan lényeges eljárási szabálysértést, amely folytán a perindításkor

hatályban volt, ezért a jelen eljárásban még alkalmazandó rPp. 252. § (2) bekezdésében foglalt hatályon kívül helyezési ok állna fenn – az 1/2014. (VI. 30.) PK vélemény 1. pontjában foglaltakra is tekintettel – a Fővárosi Ítéltábla ezért az ítéletet a rPp. 253. § (3) bekezdése alapján, a fellebbezés és a fellebbezési ellenkérelem keretei között bírálta felül.

[11] A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság indokaival lényegében egyetértett. Azok megismétlése nélkül, a fellebbezésben és a fellebbezési ellenkérelemben foglaltakra tekintettel az alábbiakat rögzíti.

[12] A felperes fellebbezésében az elsődleges kereseti kérelme alapjául szolgáló, az egyes szerződéses rendelkezések tisztességtelenségét a valamennyi fizetési kötelezettségét szabályozó szerződéses rendelkezések összehatásaként jelentkező áttekinthetatlenségre, az árfolyamkockázat viseléséről adott tájékoztatás nem megfelelő voltára és a szerződéses jogok és kötelezettségek egyensúlyának a hátrányára történt felborulására alapozta.

[13] A fogyasztó fizetési kötelezettségeit szabályozó rendelkezések kumulatív hatásaként jelentkező áttekinthetatlenségre hivatkozással kapcsolatban a Fővárosi Ítéltábla mindenekelőtt annak rögzítését tartja szükségesnek, hogy a felperes elsődleges keresetében az árfolyamkockázatot rá hárító szerződéses rendelkezések tisztességtelenségét állította. Ennélfogva az egyéb kikötések hatásaként jelentkező áttekinthetatlenséget abból a szempontból kellett vizsgálni, hogy az kihat-e a keresettel támadott, az árfolyamkockázatot a fogyasztóra hárító szerződéses rendelkezésekre.

[14] A rPtk. 209. § (1) bekezdése értelmében tisztességtelen az általános szerződési feltétel, illetve a fogyasztói szerződésben egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltétel, ha a feleknek a szerződésből eredő jogait és kötelezettségeit a jóhiszeműség és tisztesség követelményének megsértésével egyoldalúan és indokolatlanul a szerződési feltétel támasztójával szerződést kötő fél hátrányára állapítja meg.

A (4) bekezdés akként rendelkezik, hogy a tisztességtelen szerződési feltételekre vonatkozó rendelkezések nem alkalmazhatók a főszolgáltatást megállapító, illetve a szolgáltatás és az ellenszolgáltatás arányát meghatározó szerződési kikötésekre.

[15] A Kúria a bíróságokra a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (Bszi.) 42. § (1) bekezdése értelmében kötelező 2/2014. PJE határozata 1. pontjában akként ad iránymutatást, hogy a deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződés azon rendelkezése, amely szerint az árfolyamkockázatot – a kedvezőbb kamatmérték ellenében – korlátozás nélkül a fogyasztó viseli, a főszolgáltatás körébe tartozó szerződéses rendelkezés, amelynek a tisztességtelensége főszabályként nem vizsgálható. A jogegységi határozat III/1. pontja ugyanakkor kifejti, hogy a Tanács 93/13/EGK Irányelve (a továbbiakban: Irányelv) által követett célnak a magyar jogba már átültetett jogszabályi rendelkezések vonatkozásában is érvényesülnie kell; így érvényre kell jutnia azon elvnek, hogy a fogyasztói szerződésben egyedileg meg nem tárgyalt feltétel tisztességtelenségét önmagában az is megalapozza, ha a feltétel nem világos vagy nem érthető.

Ennek figyelembevételével pedig a rPtk. 209. § hatályban volt (4) bekezdése akként értelmezendő, hogy az ilyen rendelkezés tisztességtelensége vizsgálható és az megállapítható, ha az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó számára annak tartalma a szerződéskötéskor – figyelemmel a szerződés szövegére, valamint a pénzügyi intézménytől kapott tájékoztatásra is – nem volt világos, nem volt érthető.

[16] Az EUB – az elsőfokú bíróság által is figyelembe vett – C-51/17. számú ítéletében a 4. kérdésre adott válaszként rögzítette, hogy a szerződési feltételek világosságát és érthetőségét a szerződés megkötésekor fennálló, a szerződés megkötésével kapcsolatos összes körülmény, valamint a szerződés összes többi olyan feltételének a figyelembevételével kell megítélni, amelyek a szerződésben a megkötésekor szerepeltek, függetlenül attól, hogy e feltételek némelyikét a nemzeti jogalkotó utólag tisztességtelennak nyilvánította, és semmisségét állapította meg. E válaszból az következik, hogy az árfolyamkockázattal kapcsolatos szerződési feltétel átláthatósága (világossága és érthetősége) értékelésekor figyelembe kell venni az utóbb tisztességtelenné, semmissé nyilvánított, az árfolyamrésre és az egyoldalú szerződésmódosítási jogra vonatkozó szerződéses rendelkezéseket is, e körben vizsgálni kell, hogy az árfolyamkockázattal kapcsolatos szerződési feltétel átláthatóságát akadályozták-e, korlátozták-e a fogyasztót abban, hogy képes legyen felismerni a nemzeti fizetőeszköz a kölcsön nyilvántartási devizaneméhez képest leértékelődésének lehetőségét és ennek a szerződésből fakadó pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt, esetlegesen jelentős gazdasági következményeit is.

[17] Figyelemmel arra, hogy az Irányelv 4. cikk (1) bekezdése és az azt értelmező fenti EUB ítélet 4. pontja nem magának a szerződésnek az átláthatósága megítéléséről, hanem a konkrét szerződési feltétel átláthatósága megítéléséről figyelembe veendő körülményekről rendelkezik, az EUB ezen ítéletben kifejtett álláspontjából nem vonható le olyan következtetés, hogy a szerződés egyéb rendelkezéseinek áttekinthetetlenségéből, azok kumulatív hatásaként az egyébként világosan és érthetően megfogalmazott, árfolyamkockázatot telepítő szerződéses rendelkezések tisztességtelensége is következik. A felperes ezzel ellentétes állítása nem helytálló.

[18] A Fővárosi Ítéltábla kiemeli, hogy a vételi és eladási árfolyam különbözetéből, az egyoldalú kamatemelés lehetőségéből és az árfolyamváltozásból eltérő fizetési kötelezettségek keletkeznek, így az ezekre vonatkozó szabályozás és a fogyasztó részére adandó tájékoztatás is szükségképpen különbözik. A 2/2014. PJE határozat 1. pontja az árfolyamváltozásból eredő kockázat viselésére, a 2. pontja az egyoldalú szerződésmódosítás lehetőségére, a 3. pontja az árfolyamrésre vonatkozó szerződéses rendelkezések tisztességtelensége megállapíthatóságának feltételeit írják le.

[19] Az elsőfokú bíróság azon indokolását, miszerint a fogyasztót terhelő fizetési kötelezettségek egymástól elkülönülten kerülnek szabályozásra, a Fővárosi Ítéltábla kiegészíti azzal, hogy az utóbb tisztességtelennak nyilvánított, az árfolyamrésre és az egyoldalú szerződésmódosítás lehetőségét tartalmazó szerződéses rendelkezések nem térnek ki az árfolyamkockázat fogyasztó általi viselésére, így e rendelkezéseknek az EUB C-51/17.

számú ítélete 4. pontja szerinti, az árfolyamkockázatra vonatkozó szerződéses feltételekkel együttes vizsgálata kizárólag arra az eredményre vezethet, hogy a csak az egyéb fizetési kötelezettségre kiható szerződéses feltételek nem korlátozták a fogyasztót abban, hogy felismerje a forint svájci frankhoz képest leértékelődésének és ennek a szerződésből fakadó pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt jelentős gazdasági következményeit, ezáltal a hivatkozott további rendelkezések nem érintették az árfolyamkockázatot a fogyasztóra telepítő szerződéses feltételek világosságát, érthetőségét. A felperes álláspontjával ellentétben a további fizetési kötelezettségét meghatározó szerződéses rendelkezések összhatásukat tekintve sem alkalmasak az árfolyamkockázat viselését tartalmazó szabályozás világosságának és érthetőségének a lerontására, mivel azok az árfolyamkockázat és a fizetési kötelezettségek alakulásának működési mechanizmusát nem érintik.

A felperes által hivatkozott Gfv.VII.30.090/2020/9. számú, BH2021. 141 számon közzétett Kúriai határozat sem azt tartalmazza, hogy valamennyi, a fizetési kötelezettséget szabályozó szerződéses kikötés mérlegelendő az árfolyamkockázat telepítése tisztességtelenségének vizsgálatánál, hanem az egyes, kiragadott elemeken keresztül értelmezést tartja helytelennek.

[20] Erre tekintettel az elsőfokú bíróság helytállóan állapította meg, hogy a fogyasztó egyéb fizetési kötelezettségeit tartalmazó szerződéses rendelkezések esetleges áttekinthetetlenségének kumulatív hatásaként az árfolyamkockázatot a fogyasztóra telepítő szerződéses rendelkezések áttekinthetetlensége, ezáltal világosságának és érthetőségének hiánya nem következik.

[21] Az elsőfokú bíróság nem tévedett akkor sem, amikor azt állapította meg, hogy az árfolyamkockázat viselése körében az alperesek a felperes részére megfelelő tájékoztatást adtak, ezért az árfolyamkockázatot szabályozó szerződéses rendelkezések tisztességtelenségét ez okból sem találta megállapíthatónak.

[22] A fogyasztói kölcsönszerződésekben a fogyasztó hátrányára fennálló információs egyensúlytalansági helyzetnek az EUB C-26/13. számú döntése szerint szükséges kiküszöbölése érdekében a szerződéskötéskor hatályban volt, ezért a perben alkalmazandó rHpt. a rPtk. 205. § (3) bekezdésében foglaltakat meghaladó tájékoztatási kötelezettséget írt elő a pénzintézet számára a deviza alapú kölcsönszerződésből a fogyasztóra háruló kockázatot illetően.

A rHpt. 203. § (6) bekezdése értelmében olyan lakossági ügyféllel kötött szerződés esetén, amely devizahitel nyújtására irányul, illetőleg ingatlanra kikötött vételi jogot tartalmaz, a pénzügyi intézménynek fel kell tárnia a szerződéses ügyletben az ügyfelet érintő kockázatot, amelynek tudomásulvételét az ügyfél aláírásával igazolja.

A (7) bekezdés a) pontja értelmében e kockázatfeltáró nyilatkozatnak tartalmaznia kell devizahitel nyújtására irányuló szerződés esetén az árfolyamkockázat ismertetését, valamint annak hatását a törlesztő részletre.

[23] A rPtk. 209. § (2) bekezdés szerint a feltétel tisztességtelen voltának megállapításakor vizsgálni kell a szerződéskötéskor fennálló minden olyan körülményt,

amely a szerződés megkötésére vezetett, továbbá a kikötött szolgáltatás természetét, az érintett feltételnek a szerződés más feltételeivel vagy más szerződésekkel való kapcsolatát.

[24] A fentiek alapján nem csupán a szerződésben foglalt tájékoztatásnak, hanem az alperesek által a szerződést megelőzően vagy a szerződéskötéskor bármilyen formában, akár szóban nyújtott információnak is jelentősége van; a tájékoztatás megfelelősége a szerződéskötés valamennyi körülményeire tekintettel volt vizsgálendő.

Az elsőfokú bíróság azonban az árfolyamkockázat körében adott tájékoztatás megfelelőségének megítélésekor helytállóan korlátozta vizsgálatát az írásban adott tájékoztatás, a kockázatfeltáró nyilatkozat és a szerződés tartalmára, az alábbiak szerint.

[25] A rPtk. 205. § (3) bekezdése és a rHpt. 213. § (6) bekezdése alapján a tájékoztatási kötelezettség a pénzügyi intézményt terheli, ezért a tájékoztatás megfelelőségének megítélésekor az I. és II. rendű alperesek által nyújtott tájékoztatásnak van jelentősége.

A felperes azon, személyesen tett nyilatkozatát, miszerint felperes nevené, az édesanyja volt az üzletkötő, a perbeli iratok, valamint felperes nevené tanúvallomása sem támasztják alá. A közjegyzői okiratba foglalt szerződés tanúsága szerint a szerződéskötésnél az I. és a II. rendű alpereseket tanú1 és tanú2 képviselte. A felperes személyes előadásából és felperes nevené tanúvallomásából kitűnően a tanú a szerződéskötéskor jelen volt ugyan, azonban nem az alperesek képviselőjében, így a rHpt. 203. § (6) bekezdése szerinti tájékoztatást a felperesnek nem adhatott. Mivel az felperes nevené tanúvallomásában foglaltak – azok tartalmától függetlenül – nem alkalmasak arra, hogy azok az alperesek által az árfolyamkockázat körében nyújtott tájékoztatásként legyenek figyelembe vehetőek, az elsőfokú bíróság helytállóan állapította meg, hogy a tanúvallomás nem alkalmas a kölcsönszerződésben és a kockázatfeltáró nyilatkozatban foglalt tájékoztatás tartalmának „lerontására”.

[26] A Fővárosi Ítéltábla megjegyzi továbbá, hogy felperes nevené tanú nem az általa a felperesnek a perbeli szerződéskötés alkalmával nyújtott, konkrét tájékoztatás tartalmáról, hanem általánosságban, hitelközvetítőként az ügyfelek részére rendszerint adott felvilágosítás tartalmáról nyilatkozott, amely tanúvallomás semmiképp sem igazolhatná az adott szerződéskötéskor elhangzott, a felperes felé tett tájékoztatás tartalmát.

Erre tekintettel a tanú elfogultságának, avagy elfogulatlanságának a vallomása bizonyítékként értékelhetősége szempontjából nem volt jelentősége.

[27] A felperes által hivatkozott, az ügyintézők részére rendelkezésre bocsátott oktatási anyag szintén nem alkalmas az alperesek által a perbeli szerződés megkötésekor a felperes részére az általa viselendő árfolyamkockázat körében adott tájékoztatás tartalmának igazolására, mivel ez a perben nem bizonyított, sőt, a felperes nem is állította, hogy az oktatási anyagnak megfelelő információt vele a szerződéskötéskor közölték.

[28] A felperes személyes előadásából kitűnően a banki munkatársak részéről mindössze annyi hangzott el, hogy „nem lehet gond”, amely konkrét tartalom hiányában az írásbeli tájékoztatás melletti, vagy azt lerontó tájékoztatásnak nem minősülhet. A felperes kifejezetten úgy nyilatkozott, hogy a banki munkatársak nem jelölték meg, mekkora összegben, milyen mértékben emelkedhet a törlesztőrészlet.

[29] Az elsőfokú bíróság a szerződéskötést megelőzően, 2007. június 21-én aláírt kockázatteltáró nyilatkozat, valamint a 2007. július 11-i szerződés V.4. pontjának tartalma alapján helytállóan állapította meg, hogy az adott tájékoztatás mellett az árfolyamkockázatot a felperesre hárító szerződéses rendelkezések világosnak és érthetőnek minősülnek.

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság által e körben kifejtettekkel egyetértett.

[30] A fellebbezésben foglaltakra tekintettel az indokolást kiegészíti azzal, hogy az elsőfokú ítélet meghozatalát követően közzétett, a Kúria jogegységi panasz tanácsának Jpe.I.60.015/2021/15. számú jogegységi hatályú határozata elvi tartalmaként állapította meg, hogy a 2/2014. PJE határozat 1. pontja azzal a kötelező értelmezéssel alkalmazható, amely szerint akkor megfelelő tartalmú az árfolyamkockázatról nyújtott tájékoztatás, ha az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztó a tájékoztatás alapján a szerződéshez kapcsolódó árfolyamkockázat tényén és mibenlétén kívül azt is felismerheti és értékeln tudja, hogy a nemzeti fizetőeszköz (a forint) árfolyama a kölcsön nyilvántartásba vétele szerinti deviza árfolyamához képest számára akár jelentős mértékben is kedvezőtlenül változhat, és ezáltal a fogyasztó fennálló tartozásának, a szerződés szerinti ütemezésben esedékessé váló fizetési kötelezettségének mértéke jelentősen megemelkedhet [34].

[31] A 2007. június 21-én aláírt kockázatteltáró nyilatkozatban, valamint a szerződés V.4. pontjában foglalt tájékoztatás ezen, az EUB irányadó gyakorlatára tekintettel kiegészített kritériumoknak is megfelel. A kockázatteltáró nyilatkozatban szerepel, hogy a svájci frank esetében az árfolyam bármilyen irányban és bármilyen mértékben változhat, a szerződés V.4. pontja pedig rögzíti, hogy a forint devizához viszonyított árfolyamának gyengülése esetén a törlesztőrészletek forintban megfizetendő értéke akár jelentős mértékben is emelkedhet, és ezen kockázat vagyoni kihatásait teljes mértékben a felperes viseli. E szerződéses pontban a felperes kijelenti, hogy az árfolyamkockázatból adódó veszteség lehetőségét a fizetőképességének megfelelően mérlegelte.

E tájékoztatás alapján egy átlagos fogyasztó felismerhette, hogy az árfolyamkockázat negatív következményei felső határ nélkül terhelik őt, és észlelhette az árfolyamkockázat rá hárításának a vagyoni helyzetére, fizetési kötelezettségre gyakorolt hatásait is.

[32] A Fővárosi Ítéltábla kiemeli, hogy a Kúria a jelen perbelivel azonos tartalmú tájékoztatás tartalmát több esetben vizsgálta, és azt megfelelőnek találta (pl.: Pfv.I.21.356/2021/5., Pfv.VIII.20.290/2021/9., Gfv.VI.30.152/2021/4., Gfv.VII.30.072/2020/9.). A Kúria a 2022. február 22-én kelt Gfv.VI.30.243/2021/9. számú ítéletében a jelen perbelivel egyező tájékoztatás megfelelőségének vizsgálatakor kifejezetten

figyelemmel volt a fenti jogegységi hatályú határozatban adott kötelező értelmezésre, és arra tekintettel is azt találta megállapíthatónak, hogy a Kúria e tájékoztatást világosnak is érthetőnek, ebből következően az árfolyamkockázat fogyasztóra telepítését tisztességesnek minősítő gyakorlata a Jpe. határozatot követően is fenntartható.

[33] A felperes álláspontjával ellentétben nem helytálló a Jpe.I.60.015/2021/15. számú határozat elvi tartalmának olyan értelmezése, mint amely konjunktív felsorolást tartalmazva előírja, hogy a tájékoztatásnak külön ki kell térnie az ütemezés szerint esedékes fizetési kötelezettség mértékének és a még fennálló tartozás mértékének jelentős emelkedésére is. A fennálló tartozás tőkeösszegének árfolyamváltozás miatti növekedése a jelen szerződéses konstrukcióban értelemszerűen a szerződés szerinti ütemezésben esedékessé váló törlesztőrészek összegének növekedését is jelenti, a fizetési terhek alakulása szempontjából ez többlet tájékoztatási kötelezettséget nem igényel.

[34] A felperes az árfolyamkockázatról adott tájékoztatás megfelelőségétől függetlenül az árfolyamkockázatot a fogyasztóra telepítő szerződéses rendelkezések tisztességtelenségét eredményező körülményként hivatkozott a szerződésből eredő jogok és kötelezettségek egyensúlyának fogyasztó hátrányára történő felborulására, az ügyletben rejlő árfolyamkockázat tényleges hiányára, valamint az alperesek tényleges hasznát képező árfolyamrésre és kezelési költségre tekintettel.

[35] Mivel az árfolyamkockázat viseléséről szóló szerződéses feltétel, mint főszolgáltatást meghatározó rendelkezés az árfolyamkockázat körében adott tájékoztatás megfelelőségére tekintettel a felperes számára világos és érthető volt, a rPtk. 209. § (4) bekezdése értelmében – fentebb kifejtett okok miatt – az árfolyamkockázatot telepítő szerződéses feltételek tisztességtelensége ezen túlmenően nem volt vizsgálható.

Ezért nem megalapozott a felperes azon hivatkozása, miszerint az elsőfokú bíróság a tájékoztatás világosságán és érthetőségén túlmenően nem vizsgálta a szerződéses egyensúly megbomlását, mivel az árfolyamkockázatot telepítő szerződéses rendelkezések és az ezzel összefüggésben adott kockázatfeltárás világossága és érthetősége folytán e szerződéses kikötések tisztességtelensége nem volt vizsgálható. A felek szerződéses jogai és kötelezettségei egyensúlyának megbomlása, mint a tisztességtelenség megállapíthatóságának feltétele csakis abban az esetben képezheti vizsgálat tárgyát, ha a főszolgáltatást megállapító szerződéses rendelkezés a fogyasztó számára nem világos, nem érthető. Ezért a szerződéses jogok és kötelezettségek az árfolyamrés és a kezelési költségek viselésére vonatkozó rendelkezésekből, valamint a jelzáloghitellel biztosított ügyleteknél az árfolyamkockázat derivatív ügyletekkel való kiküszöböléséből eredő esetleges egyensúlytalansága az árfolyamkockázatot a felperesre hárító, világos és érthető kikötések tisztességtelenségét nem eredményezheti.

[36] Az EUB-nak a felperes által hivatkozott C-776/19.-C-782/19. számú egyesített ügyekben (és a hasonló tárgyú C-609/19. számú ügyben) hozott határozatának azon megállapítása, amely szerint a nemzeti bíróságnak meg kell vizsgálnia, hogy az eladó vagy szolgáltató a fogyasztóval szembeni tisztességes és méltányos eljárása esetén észszerűen

elvárhatta-e, hogy utóbbi az egyedi megtárgyalást követően elfogadja a sérelmezett feltételt, nem az Irányelv 4. cikk (2) bekezdésének, hanem a – a jelen perben nem alkalmazható – 3. cikk (1) bekezdésének értelmezésére vonatkoznak (C-609/19. számú ítélet 71. pontja, C-776/19-782/19. számú ítélet 103. pontja). Mivel az alperesek által adott árfolyamkockázati tájékoztatás világosnak és érthetőnek minősül, a szerződés árfolyamkockázat viselésére vonatkozó rendelkezésének tisztességtelenségét az Irányelv 3. cikk (1) bekezdése alapján nem lehetett megvizsgálni, ezt ugyanis az Irányelv 4. cikk (2) bekezdése kizárta. Ezért az EUB C-776/19.-C-782/19. számú ítéleteinek az Irányelv 3. cikk (1) bekezdését értelmező részei jelen perben nem bírnak relevanciával (Kúria Pfv.VIII.20.623/2021/13.).

[37] A jelen perbeli esetben az alperesek tájékoztatták a felperest az árfolyamkockázatról, ez a tájékoztatás pedig megfelelt az EUB korábbi határozataiban kifejtetteknek (így a C-51/17., a C-186/16. és a C-118/17. sz. határozatokban említett szempontoknak). A felperes az árfolyamkockázati tájékoztatás megismerését követően kifejezetten elfogadta, hogy az árfolyamváltozásból eredő kockázatot viseli.

[38] A deviza alapú kölcsönök felvételéből eredő kockázatokról adott, megfelelő tájékoztatás folytán az árfolyamkockázat korlátlanul felperesre hárítása a rPtk. 209. § (1) bekezdése alapján nem tisztességtelen, így a kölcsönszerződések a rPtk. 209/A. § (2) bekezdése szerinti semmissége nem volt megállapítható.

[39] Az elsőfokú bíróság nem tévedett, amikor a kezelési költség felszámítására vonatkozó szerződéses rendelkezések tisztességtelenségét sem találta megállapíthatónak.

[40] A Fővárosi Ítéltábla az ítélet indokolását kiegészíti azzal, hogy a kezelési költség fizetése nem a főszolgáltatás körébe tartozó szerződéses elem, így az ezt előíró rendelkezések tisztességtelensége azok világossága és érthetősége esetén is vizsgálható. Az EUB az elsőfokú bíróság által is hivatkozott C-621/17. számú ügyben kifejtette, hogy az Irányelv 4. cikk (2) bekezdését és 5. cikkét úgy kell értelmezni, hogy a konkrét szolgáltatások egyértelmű azonosításának hiánya a felek szerződésből eredő jogaiban és kötelezettségeiben főszabály szerint nem idéz elő jelentős egyenlőtlenséget a fogyasztó kárára a jóhiszeműség követelményeivel ellentétben.

Az elsőfokú bíróság helytállóan állapította meg, hogy a kezelési költség devizában történő felszámítása a devizában nyilvántartott hitel konstrukciójából ered; a kezelési költség a tartozás %-ában került meghatározásra. A deviza alapú hitel felvételéből eredő árfolyam és kamatkockázatra történő megfelelő figyelmeztetés esetén ez tisztességtelenséget nem alapozhat meg.

[41] Az EUB C-621/17. számú ítéletében kifejtett elvek alapján a kezelési költség viselésének tisztességessége vizsgálendő volt abból a szempontból, hogy a rendelkezés megfelel-e az átláthatóság, a jóhiszeműség követelményének és az arányosságra vonatkozó elvárásnak (BH2020. 180). Az EUB e döntése a Kúria álláspontja szerint oly módon

értelmezendő helyesen, hogy a kezelési költség kikötése egyéb feltételek teljesülése esetén is csak akkor lehet tisztességtelen, ha az a fogyasztó fizetési kötelezettségét aránytalanul megnöveli. A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének indokolását annyiban pontosítja, hogy a Kúria eseti döntéseiben is kifejtett szempontokra tekintettel (Gfv.VII.30.356/2019., Gfv.VII.30.088/2020/10.) az aránytalanság vizsgálatánál annak van jelentősége, hogy a kamat és a kezelési költség együttes mértéke jelentősen meghaladja-e az adott időben alkalmazott piaci kamatszintet. A piaci kamat megállapításához támpontot nyújthat olyan hasonló kondíciókkal (pl.: pénznem, futamidő, kockázati besorolás) rendelkező kölcsönszerződésekben felszámított átlagos kamatmérték, amelyekben kezelési költséget nem kötöttek ki, a kamat és a kezelési költség együttes átlagos mértéke, valamint a THM mértéke. A szerződéskötéskori ügyleti kamat (3,95 %) és kezelési költség (2,04 %) együttes, 5,99 %-os mértékét az időben általános piaci kamatokhoz viszonyítva megállapítható a fogyasztó számára jelentős hátrányt okozó aránytalanság hiánya. Az MNB nyilvánosan hozzáférhető, statisztikai adatokat tartalmazó nyilvántartása szerint ugyanis 2007. júliusában a háztartásoknak nyújtott svájci frank fogyasztási és lakáscélú hitelek átlagos évesített kamatlába a szabad felhasználású, változó kamatozású jelzáloghitelek esetén 5,3 %, míg az ugyanilyen paraméterű hitelek átlagos hitelköltség-mutatója 7,23 % volt.

[42] Az elsőfokú bíróság ezért helytállóan utasította el az elsődleges, a szerződés egyes rendelkezései érvénytelenségének megállapítására irányuló keresetet.

[43] A fellebbezés kifejezetten az ítélet elsődleges kereset szerinti megváltoztatására irányult, nem terjedt ki a másodlagos, a szerződés jogszabályba ütközés miatti érvénytelenségére alapított kereset elutasításának indokaira, a Fővárosi Ítéltábla ezért ezeket a rPp. 253. § (3) bekezdésében foglalt felülbírálati jogkörében nem érintette.

[44] A Fővárosi Ítéltábla a kifejtettekre tekintettel az elsőfokú bíróság ítéletét a rPp. 253. § (2) bekezdése alapján – lényegében annak helyes indokainál fogva – helybenhagyta.

[45] A felperes fellebbezésében helytállóan hivatkozott arra, hogy az elsőfokú eljárásban a pertárgy értéke nem a kölcsön összegéhez, hanem a keresettel kért marasztalás összegéhez igazodik. Ezért az nem (a kereseti kérelemben egyébként pertárgyértékként megjelölt) 3.654.822 forint, de nem is a fellebbezésben állított 1.120.297 forint követelés összegének felel meg, hanem az eredeti kereset szerint fennálló tartozásként megállapítani kért 594.572 forint és a II. rendű alperes elszámolásában akkor tartozásként nyilvántartott 4.671.811 forint különbözeteként 4.077.239 forint.

Ugyanakkor a másodfokú eljárásban nem ez, hanem az elsődleges kereset jogkövetkezményeként megjelölt 1.120.297 forint követelés minősül fellebbezett értéknek, a Fővárosi Ítéltábla ezért a másodfokú eljárásban felmerült perköltségek számításánál ezen összeget vette alapul.

[46] A fellebbezés nem vezetett eredményre, a Fővárosi Ítéltábla ezért a rPp. 239. §-a szerint alkalmazandó 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte a felperest az alpereseknek mint együttes jogosultaknak a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) pontja, (5) bekezdése és 4/A. §-a alapján megállapított mértékű ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltség megfizetésére.

Budapest, 2022. március 9.

dr. Rutkai Éva s.k.
a tanács elnöke

dr. Kolozs Balázs s.k.
előadó bíró

dr. Molnár József s.k.
bíró

A kiadmány hitelül: